

Joanna Falkowska*
Toruń

Nauczyciele. Zasłużeni – niedocenieni – zapamiętani, Kraków, 19–20 września 2017 roku

W dniach 19–20 września 2017 roku w Krakowie odbyła się konferencja naukowa pt. *Nauczyciele. Zasłużeni – niedocenieni – zapamiętani*, zorganizowana przez Zespół Historii Wychowania przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN przy współpracy Katedry Historii Myśli Pedagogicznej na Wydziale Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Katedry Historii Oświaty i Wychowania Akademii Ignatianum w Krakowie. Celem konferencji było przypomnienie zasłużonych, często niedocenionych i utrwalonych w różnych nośnikach pamięci nauczycieli. Za organizację spotkania odpowiedzialni byli pracownicy dwóch katedr: Katedry Historii Myśli Pedagogicznej na Wydziale Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Katedry Historii Oświaty i Wychowania Akademii Ignatianum w Krakowie: dr Joanna Falkowska (UMK), o. dr Andrzej Bieś (AIK), dr Anna Królikowska (AIK), dr Beata Topij-Stempińska (AIK).

Pierwszą częścią krakowskiego spotkania było zebranie Zespołu Historii Wychowania przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN, które odbyło się 19 września 2017 roku w Uniwersytecie Pedagogicznym im. Komisji Edukacji Narodowej, przy ul. Ingardena 4 w Krakowie. Zebranie otworzy-

* Dr Joanna Falkowska jest adiunktem w Katedrze Historii Myśli Pedagogicznej na Wydziale Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Adres: Wydział Nauk Pedagogicznych UMK, ul. Lwowska 1, 87-100 Toruń; e-mail: jfal@umk.pl.

ła Przewodnicząca ZHW przy KNP PAN, prof. dr hab. Władysława Szulakiewicz. Na program spotkania składała się prezentacja dziejów historii wychowania w Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie oraz dyskusja nt. „Inicjatywy naukowe środowiska historyków wychowania – w stulecie odzyskania niepodległości”. Dzieje historii wychowania w UP przedstawiły dr hab. Katarzyna Dormus, prof. UP oraz dr Justyna Wojniak i dr Anna Włoch. Informacje o krakowskiej historii wychowania rozwijanej w tej uczelni uzupełniły wspomnienia osób, które znały historyków wychowania UP (wcześniej WSP) oraz współpracowały z tym ośrodkiem. Druga część zebrania poświęcona została dyskusji nad wydawnictwami i konferencjami naukowymi związanymi ze stuleciem odzyskania niepodległości. W trakcie dyskusji ustalono, że zostaną zorganizowane trzy konferencje naukowe i jedno seminarium. Projekty tych spotkań przedstawili historycy wychowania z Białegostoku, Warszawy (APS), Łodzi (wspólna inicjatywa UMK i UŁ) i UAM – Wydziału Pedagogiczno-Artystycznego w Kaliszu.

Szczegółowe informacje o konferencjach oraz wszelkich inicjatywach podejmowanych przez Zespół, a także aktualności dotyczące prac naukowych jego członków publikowane są na witrynie internetowej pod adresem <http://www.home.umk.pl/~khmpwnp/>.

Obrazy programowe konferencji przebiegały w dniu 20 września 2017 roku w Akademii Ignatianum. Zaproszeni goście reprezentowali 21 ośrodków akademickich (Akademia Pedagogiki Specjalnej, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet w Białymstoku, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Rzeszowski, Uniwersytet Gdański, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Uniwersytet Opolski, Uniwersytet Łódzki, Akademia Ignatianum w Krakowie, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu, Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Akademia Pomorska w Słupsku, Uniwersytet Śląski), w tym jedną uczelnię zagraniczną, to jest Uniwersytet Państwowy im. Iwana Franki w Żytomierzu.

Uroczystego otwarcia konferencji dokonała przedstawicielka władz rektorskich Akademii Ignatianum w Krakowie, dr hab. Bożena Sieradzka-Baziur, prof. AIK. Następnie głos zabrał o. prof. dr hab. Ludwik Grzebień, kierownik Katedry Historii Oświaty i wychowania AIK, witając uczestników i życząc owocnych obrad. Słowa powitania i podziękowania za udział w konferencji wygłosiła pomysłodawczyni i inicjatorka spotkania, przewodnicząca ZHW przy KNP PAN, prof. dr hab. Władysława Szulakiewicz. Po-

nadto prof. W. Szulakiewicz przedstawiła referat wprowadzający nt. „Nauczyciele – o kilku kierunkach myśli pedagogicznej”. Zgodnie z programem konferencji obrady zostały podzielone na następujące części: sesję plenarną, pięć sekcji tematycznych oraz panel dyskusyjny, który był dopełnieniem rozważań nad myślą przewodnią spotkania.

Spotkanie rozpoczęło od obrad plenarnych, którym przewodniczyły prof. dr hab. Władysława Szulakiewicz oraz dr hab. Katarzyna Dormus, prof. UP. W sesji plenarnej swoje referaty zaprezentowali: ks. prof. dr hab. Edward Walewander (KUL), który mówił o „Sylwetce profesora w perspektywie czasu”, o. prof. dr hab. Ludwik Grzebień SJ, który zaprezentował postać „Stefana Weidla SJ – wyjątkowego nauczyciela i wychowawcy” oraz dr hab. Iwonna Michalska, prof. UŁ, która wygłosiła referat pt. „Nauczyciel dla nauczycieli i wychowawców. Michał Friedländer (1894–1942/43?) jako popularyzator wiedzy pedagogicznej w latach międzywojennych”, a także dr hab. Witold Chmielewski, prof. AIK, który przybliżył uczestnikom konferencji osobę „Jana Konopnickiego (1905–1980) – badacza szkolnictwa i organizatora edukacji nauczycieli polskich na uchodźstwie”.

Następnie obradowano w pięciu sekcjach tematycznych. Sekcji pierwszej pt. „Nauczyciele w służbie edukacji akademickiej” przewodniczyli dr hab. Alina Rynio, prof. KUL oraz prof. dr hab. Eugeniusz Sakowicz. Zaprezentowano w niej dziesięć wystąpień, które dotyczyły mistrzów, uczonych, nauczycieli akademickich. Referenci omówili reprezentantów różnych ośrodków naukowych, którzy zostali zapamiętani jako zasłużeni dla nauk o wychowaniu i szeroko rozumianej humanistyki. Mówiono także o nauczycielach akademickich w kontekście ich roli, jaką odegrali w kształtowaniu pedagogiki jako nauki i ich aktywności na rzecz edukacji pedagogicznej. Referaty w tej sekcji wygłosili: prof. dr hab. Eugeniusz Sakowicz, dr hab. Aneta Bołdyrew, prof. dr hab. Władysława Szulakiewicz, dr hab. Alina Rynio, prof. KUL, prof. dr hab. Elwira J. Kryńska, s. dr hab. Maria Opiela, prof. KUL, dr hab. Elżbieta Magiera, prof. US, prof. dr hab. Wiesław Jamrozek, ks. dr Jerzy Smoleń, dr hab. Jolanta Lenart, prof. URz.

Sekcji drugiej pt. „Praca nauczycieli na rzecz edukacji i kultury narodowej”, przewodniczyli dr hab. Andrzej Szmyt, prof. UWM oraz dr hab. Piotr Gołdyn, prof. UAM. Wystąpiło w niej dziesięciu uczestników konferencji. Rozważania w tej części obrad koncentrowały się wokół aktywności nauczycieli skierowanej na rozwój szeroko rozumianej kultury i edukacji. Byli wśród nich zarówno nauczyciele zaangażowani w działalność na rzecz społeczności lokalnej, jak i ci, którzy mieli niemałe zasługi dla rozwoju duchowego całego społeczeństwa. O pracy nauczycieli na rzecz edukacji i kul-

tury narodowej mówili: dr hab. Jerzy Kochanowicz, prof. DSW, dr Michał Nowicki, o. dr Andrzej Paweł Bieś SJ, dr hab. Mariusz Ausz, prof. KUL, dr Katarzyna Buczek, mgr Łukasz Kalisz, dr Anna Królikowska, dr Ewa Barnaś-Baran, dr hab. Piotr Gołdyn, prof. UAM, dr hab. Andrzej Szmyt, prof. UWM.

Sekcji trzeciej pt. „Wkład nauczycieli w kształtowanie się subdyscyplin pedagogicznych” przewodniczyli dr hab. Janina Kamińska oraz prof. dr hab. Marian Surdacki. Przedstawiono w niej jedenaście referatów. Zgromadzeni prelegenci w swych wystąpieniach wyeksponowali wkład, jaki do nauk o wychowaniu wnieśli przedstawiciele poszczególnych subdyscyplin pedagogicznych, między innymi pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacyjnej, specjalnej, teorii wychowania i historii wychowania. Referaty wygłosili: prof. dr hab. Marian Surdacki, dr hab. Anna Boguszewska, dr Wiesław Partyka, dr hab. Janina Kamińska, mgr Ewelina Kurowicka, dr Iwona Czarnecka, prof. dr hab. Andrzej Meissner, dr Joanna Dąbrowska, dr Barbara Surma, prof. dr hab. Natalia Seiko, ks. mgr Andrzej Jasnos.

Sekcji czwartej krakowskiego spotkania pt. „Zasługi nauczycieli w działalności instytucji i towarzystw pedagogicznych” przewodniczyli dr hab. Hanna Markiewicz, prof. APS oraz dr hab. Grzegorz Michalski, prof. UŁ. Wygłoszono w niej dziewięć referatów. Dyskusja koncentrowała się zwłaszcza wokół osób, które były zaangażowane w pracę mającą na celu poprawę sytuacji zawodowej pedagogów. Ponadto omówiono inicjatorów reform oświatowych, ale także aktywnych członków towarzystw naukowych i oświatowych. O zasługach nauczycieli w tym obszarze działalności mówili: dr hab. Kazimierz Puchowski, prof. UG, dr Małgorzata Puchowska, dr Danuta Kocurek, dr hab. Grzegorz Michalski, prof. UŁ, dr hab. Hanna Markiewicz, prof. APS, dr Beata Topij-Stempińska, dr Dorota Grabowska-Pieńkosz, dr Elżbieta Dolata, dr Agnieszka Suplicka.

Sekcji piątej spotkania pt. „Nauczyciele – twórcy koncepcji edukacyjnych” przewodniczyły prof. dr hab. Władysława Szulakiewicz oraz dr hab. Iwonna Michalska, prof. UŁ. Uczestnicy tej sekcji mogli wysłuchać dziesięciu referatów. Referenci ukazali zasłużone i nieco zapomniane już dzisiaj postaci życia oświatowego, które swoją działalnością, propozycjami programowymi przyczyniły się do rozwoju edukacji zarówno w Polsce, jak i na świecie, a wpłynęły na rozwój systemu szkolnictwa i koncepcji wychowania. Referaty w tej sekcji wygłosili: dr Anna Włoch, ks. dr hab. Adam Solak, prof. APS, dr Justyna Wojniak, dr hab. Katarzyna Dormus, prof. UP, s. dr Agnieszka Skrzypek, dr hab. Edyta Wolter, prof. UKSW, prof. dr hab.

Eleonora Sapia-Drewniak, dr Joanna Falkowska, dr Katarzyna Kochan, dr Mirosława Furmanowska.

W dalszej części konferencji obradowali uczestnicy panelu dyskusyjnego, któremu przewodniczył prof. dr hab. Wiesław Jamrożek, a dyskusja dotyczyła tematyki „Wielości zadań i różnorodności uwarunkowań zawodu nauczyciela”. Wśród uczestników panelu znaleźli się: dr Krzysztof Ratajczak, o. dr Krzysztof Biel SJ, dr Joanna Cukras-Stelągowska, dr hab. Bożena Sieradzka-Baziur, dr Swietłana Sytnyakivska, dr hab. Jacek Kulbaka, dr Urszula Wróblewska.

Podczas krakowskiej konferencji pojawiło się w dyskusji kilka ważnych wątków wpisujących się w obszar pedeutologii historycznej. Przypomniano wielu wybitnych nauczycieli akademickich, wskazując na ich rolę w kształtowaniu pedagogiki jako nauki, omówiono zasłużonych nauczycieli w dziejach instytucji społeczno-oświatowych, nauczycieli – działaczy towarzystw naukowych i społeczno-oświatowych oraz pedagogów – inicjatorów reform edukacyjnych. Wskazano także na znaczenie aktywności nauczycieli w środowisku szkolnym i pozaszkolnym. Merytoryczną część spotkania zakończyła dyskusja nawiązująca do tematu panelu: „Wielość zadań i różnorodność uwarunkowań zawodu nauczyciela”, która była swoistego rodzaju podsumowaniem obrad.

Na zakończenie przewodnicząca ZHW przy KNP podziękowała uczestnikom konferencji i skierowała do wszystkich zaproszenie do wzięcia udziału w kolejnych inicjatywach podejmowanych przez Zespół Historii Wychowania przy KNP PAN.

